

Nieuwsbrief ERF Updates

Nummer 16, 2021

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

- [Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2021:2192](#) 13-07-2021
- [Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2021:2186](#) 13-07-2021
- [Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2021:2008](#) 29-06-2021
- [Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2021:6471](#) 29-06-2021
- [Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:1340](#) 22-06-2021
- [Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:1349](#) 15-06-2021
- [Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:1351](#) 01-06-2021
- [Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2021:1359](#) 18-05-2021

Rechtbank

- [Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:4074](#) 28-07-2021
- [Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2021:6587](#) 14-07-2021
- [Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2021:5755](#) 14-07-2021
- [Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2021:2943](#) 13-07-2021
- [Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:3586](#) 09-07-2021
- [Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2021:3423](#) 07-07-2021
- [Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2021:2944](#) 05-07-2021
- [Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2021:6813](#) 30-06-2021
- [Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2021:5585](#) 17-05-2021
- [Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2021:6754](#) 12-05-2021
- [Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2021:1339](#) 14-04-2021

Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2021:2948 13-04-2021

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2021:3255 26-03-2021

RECHTSPRAAK

Gemeenschappelijk eigendom. Erfgenaam is gebonden aan verkoop door erflater en moet ongeldige levering bekrachtigen.

Moeder is in 1998 overleden. Vader en dochter zijn sindsdien gezamenlijk eigenaar van een woning (dochter voor 1/8 deel). In 2016 verkoopt en levert vader de woning aan kopers. Tot zijn overlijden in 2021 blijft vader in de woning wonen. Dochter is enig erfgenaam van vader en zij ontdekt na zijn overlijden dat vader in 2016 voor de levering haar medewerking nodig heeft gehad.

In kort geding vorderen de kopers met succes ontruiming van de woning en bekrachtiging door de dochter van de levering.

Dochter volgt vader op in zijn voor overgang vatbare rechten en verplichtingen (art. 4:182 lid 1 BW, art. 6:249 BW), waaronder de verplichtingen die voortvloeien uit de koopovereenkomst. De omstandigheid dat vader de woning alleen heeft verkocht terwijl hij daartoe slechts gerechtigd was tezamen met dochter, doet niet af aan de geldigheid van de koopovereenkomst en aan de binding van de dochter als erfgenaam aan deze koopovereenkomst (HR 23 juni 1989, ECLI:NL:HR:1989:AD0830; *Erven Gaasbeek*, en de conclusie bij HR 3 mei 2019, ECLI:NL:PHR:2019:472).

De kortgedingrechter acht de koopovereenkomst voorts niet vernietigbaar wegens wilsonbekwaamheid (art. 3:34 BW) of misbruik van omstandigheden (art. 3:44 BW).

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 09-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:3586

Zaaknummer: C/05/388543 / KG ZA 21-173

Rechters: G.J. Meijer

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Executeur privaat bevoegd. Ontervde legitimarissen niet-ontvankelijk jegens erfgenaam en gevolmachtigde van executeur.

De twee kinderen uit het eerste huwelijk van erflater zijn onterfd en verlangen van stiefmoeder inzage en afschrift in documenten (art. 4:78 BW). Zij stellen hun vordering in jegens stiefmoeder als erfgenaam, pro se en als executeur.

De kinderen zijn niet-ontvankelijk jegens stiefmoeder als erfgenaam en pro se. Als executeur is stiefmoeder privaat bevoegd, waardoor er gedurende de executele geen plaats is voor afzonderlijke vorderingen jegens haar als erfgenaam en in persoon.

De kinderen zijn evenmin onvankelijk in hun vordering jegens de gevolmachtigde van de executeur. De volmacht regardeert in beginsel alleen de relatie tussen de executeur en de gevolmachtigde en scheidt geen zelfstandige rechtsverhouding tussen de gevolmachtigde en de legitimarissen. Alles wat de gevolmachtigde als zodanig doet, wordt geacht te zijn verricht door de executeur. De gevolmachtigde valt hier "tussenuit". Het ontbreken van een zelfstandige rechtsverhouding tussen de gevolmachtigde en de legitimarissen staat een zelfstandig vorderingsrecht in de weg.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 07-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:3423

Zaaknummer: C/05/381608 / HZ ZA 20-480

Rechters: M.M.K.J. Steketee

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Legaat van aandelen. Statutaire blokkeringsregeling niet van toepassing.

Erflater heeft zijn aandelen in een bv gelegateerd aan zijn neef. De broers van erflater zijn medeaandeelhouder in de bv en vorderen in kort geding dat de aandelen eerst aan hen worden aangeboden op grond van de statutaire blokkeringsregeling (art. 11 van de statuten). De executeur en de erfgenaam verweren zich met succes hiertegen.

De statuten kennen in artikel 12 een bijzondere aanbiedingsregeling voor het geval van overlijden. Deze regeling is volgens de kortgedingrechter van toepassing en resulteert erin dat de aandelen, vanwege het legaat aan de neef, niet aangeboden hoeven te worden. Uit de ruime statutaire formulering 'in geval van overlijden' en 'indien ten gevolge van het overlijden' volgt dat artikel 12 niet alleen van toepassing is bij verkrijging krachtens erfrecht onder algemene titel, maar ook onder bijzondere titel, zoals in geval van een legaat.

De broers moeten gehengen en gedogen dat de aandelen aan de neef worden geleverd. Hun conservatoir beslag op de aandelen wordt opgeheven, ook al is een bodemprocedure aanhangig. Door de aanbiedingsregeling in artikel 11 kunnen de aandelen niet zomaar buiten het bereik van de broers geraken.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 13-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2021:2943

Zaaknummer: C/o8/266202 / KG ZA 21-123

Rechters: A.M. Koene

Advocaten: J.W. de Groot, A. Schennink, R.G.J. de Haan, L.H.M. Suurd, S. de Kock van Leeuwen, J. van Calker en L. Veth

Wetsartikelen: 2:195 BW

RECHTSPRAAK

Rekening en verantwoording executeur betwist. Doorlopende vaste kosten voor de woning van erflaatster, makelaarskosten en advocaatkosten komen niet ten laste van de nalatenschap.

Moeder laat zoon en dochter als enige erfgenamen achter en heeft dochter tot executeur benoemd. Volgens de zoon heeft dochter in haar rekening en verantwoording als executeur ten onrechte bepaalde kosten ten laste van de nalatenschap gebracht.

De rechtbank stelt voorop dat kosten van executele schulden van de nalatenschap zijn (art. 4:7 lid 1 onder d BW). Als de executeur gelet op zijn taak en de vervulling daarvan in redelijkheid niet had kunnen komen tot het maken van deze kosten of het ontstaan daarvan had kunnen voorkomen, kan er aanleiding zijn te oordelen dat de executeur deze kosten geheel of gedeeltelijk zelf moet dragen. Daarbij zijn in elk geval van belang de aard van deze kosten, de reden voor het ontstaan daarvan, de verwijtbaarheid en de vermijdbaarheid daarvan en de omvang van de nalatenschap (vgl. hof Arnhem-Leeuwarden 19 februari 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:1587). Daarnaast geldt dat kosten van handelingen dienende tot gewoon onderhoud of tot behoud van een gemeenschappelijk goed, en in het algemeen handelingen die geen uitstel kunnen lijden, voor rekening van de gemeenschap komen (art. 3:170 lid 1 BW, art. 3:172 BW).

Wat betreft de (extra) kosten van het beëindigen van een verkoopopdracht aan een makelaar, oordeelt de rechtbank dat deze alleen voor rekening van de dochter zijn. De verkoop van de woning was niet nodig om schulden van de nalatenschap te voldoen. De verkoop viel daarmee niet onder haar taak als executeur (art. 4:144 BW, art. 4:147 BW). Zij had niet zonder overleg en met toestemming van de zoon beslissingen mogen nemen ter zake van de verkoop of de beëindiging van de verkoopopdracht.

Hetzelfde geldt voor de kosten voor water, gas en elektriciteit na de eenzijdige afwijzing van een bod op de woning door de dochter. Ook voor deze beslissing had zij in overleg moeten treden met de zoon.

De dochter heeft een vergoeding aan zichzelf opgevoerd wegens tuinwerkzaamheden. Dit kan

geen executeursloon zijn, want dat heeft moeder uitgesloten. Voor zover de dochter de vergoeding op grond van artikel 3:170 lid 1 BW in combinatie met artikel 3:172 BW ten laste van de nalatenschap wil brengen, geldt dat in de genoemde artikelen slechts over uitgaven wordt gesproken. Op basis daarvan kan zij dus evenmin aanspraak maken op vergoeding van gewerkte uren en reisuren. Evenmin komt aan de dochter een kilometervergoeding toe ten laste van de nalatenschap. Volgens de rechtbank zijn deze kosten niet 'zo nodig' gemaakt, omdat de broer had aangeboden het tuinonderhoud uit te voeren.

Tot slot heeft de dochter ten onrechte de door haar gemaakte advocaatkosten in een door de zoon aangespannen ontslagprocedure ten laste van de nalatenschap gebracht. De ontslagprocedure is geëindigd in een minnelijke regeling waarin afspraken zijn gemaakt over ieders proceskosten. Volgens de rechtbank moet de regeling zo worden uitgelegd dat de advocaatkosten voor ieders eigen rekening zijn.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 14-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2021:5755

Zaaknummer: C/03/276474 / HA ZA 20-190

Rechters: I.M. Etman

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Executeur tevergeefs onder vuur over kosten advocaat, kosten nieuw slot en ongelijke schenkingen kinderen.

Moeder heeft kind A tot executeur benoemd. Kind B rekent A een aantal dingen aan.

Volgens kind B moet A de door B gemaakte advocaatkosten deels vergoeden, omdat A als executeur onrechtmatig zou hebben gehandeld. De rechtbank wijst de vordering van B af. B toont niet aan dat A laakbaar of onrechtmatig heeft gehandeld en heeft geen ontslag van A als executeur wegens gewichtige redenen verlangd. De verhouding tussen de kinderen is nu eenmaal niet goed. Dit heeft geleid tot 'hakken in het zand' en daarmee tot extra kosten, die voor eigen rekening zijn.

Kind A heeft volgens de rechtbank als executeur het slot van moeders woning mogen vervangen ten laste van de nalatenschap. De executeur heeft een bepaalde vrijheid bij het uitvoeren van zijn taken. Van misbruik van bevoegdheden is geen sprake. Bij dit oordeel speelt mee dat de vrijheid van een executeur groter is als het gaat om goedkope, alledaagse dingen, zoals het vervangen van een slot.

Tot slot vindt kind B dat kind C een vordering op de nalatenschap heeft, omdat moeder aan C minder geschonken heeft dan aan de andere kinderen. C heeft de schenkingen tijdens leven echter geweigerd en uit niets blijkt dat het de bedoeling was dat het geld alsnog aan C zou toekomen na het overlijden van moeder.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 14-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2021:6587

Zaaknummer: 587898

Rechters: C. van Steenderen-Koornneef

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Geschil over erflater's sieraden en asbestemming.

Moeder overlijdt in 2019 in een verpleegtehuis. Zij is dan in gemeenschap van goederen gehuwd met vader. Hun verstandhouding was voor het overlijden verstoord. Vader heeft uit de krant vernomen dat moeder overleden is en haar crematie heeft plaatsgevonden. Moeder heeft haar zoon onderfd. Haar nalatenschap vererft volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) naar vader en dochter.

Vader vordert van zijn dochter tevergeefs afgifte van moeders sieraden. Volgens de dochter heeft moeder de sieraden aan haar geschonken. Dochter wordt als bezitter vermoed rechthebbende te zijn (art. 3:119 BW). Vader weerlegt dit wettelijk vermoeden onvoldoende.

De dochter, met wie vader al jaren geen contact meer had, heeft voorts geen rechtsplicht geschonden door vader niet in kennis te stellen van het overlijden van moeder en door hem de mogelijkheid te ontnemen de uitvaart bij te wonen. Vader vordert ook tevergeefs afgifte van de urn met as. De dochter heeft opdracht gegeven voor de crematie. Het was daarom aan haar om de bestemming van de as te bepalen, met inachtneming van de (vermoedelijke) wens van moeder (art. 18 Wet op de lijkbezorging). De (vermoedelijke) wens van moeder was niet dat de as in handen van vader zou komen.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 13-04-2021

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2021:2948

Zaaknummer: 8717158 \ CV EXPL 20-3510

Rechters: M.A.M. Essed

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Onbekende erfgenamen. Notaris mag als gemachtigde vereffenen op de voet van artikel 4:198 BW.

Erflater overlijdt zonder testament. Het saldo van zijn nalatenschap is ongeveer 35.000 euro. Vierenveertig van de zevenenveertig erfgenamen hebben de nalatenschap beneficiair aanvaard en een notariskantoor gemachtigd om de nalatenschap af te wikkelen. Een aantal erfgenamen is nog niet achterhaald, zodat de nalatenschap deels onbeheerd is.

Een kandidaat-notaris verzoekt de kantonrechter te bepalen dat een notaris van hetzelfde kantoor als gemachtigde van de beneficiaire erfgenamen hun bevoegdheden als vereffenaars mag uitoefenen, zonder medewerking van de onbekende erfgenamen (art. 4:198 BW). Verder naspeuren van de ontbrekende erfgenamen is volgens verzoeker zinloos.

De kantonrechter wijst het verzoek toe. Vereffening, en dus ook de toewijzing van het verzoek, is in het belang van de schuldeisers van de nalatenschap. Het voorkomt ook dat een onafhankelijke derde als vereffenaar moet worden benoemd, wat extra kosten zou meebrengen en omslachtig zou zijn, gelet op de reeds verrichte werkzaamheden van het notariskantoor.

De kantonrechter overweegt ten overvloede dat de notaris optreedt als gevolmachtigde en geen benoemde vereffenaar in de zin van artikel 4:203 of artikel 4:204 BW is.

De met dit verzoekschrift verbonden kosten zijn volgens de kantonrechter geen vereffeningskosten in de zin van artikel 4:206 lid 3 BW.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 17-05-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2021:5585

Zaaknummer: 8938220 / EJ VERZ 20-449

Rechters: M.C. van Rijn

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

***Ouderlijke boedelverdeling en beneficiaire aanvaarding kinderen.
Langstlevende beschikkingsbevoegd na opheffing vereffening.***

Erflater overlijdt in 2014. Zijn nalatenschap vererft volgens zijn ouderlijke boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW) naar zijn geregistreerde partner en hun twee minderjarige kinderen. De partner aanvaardt de nalatenschap voor zichzelf zuiver en voor de kinderen beneficiair. Door hun beneficiaire aanvaarding moet de nalatenschap wettelijk vereffend worden (art. 4:202 lid 1 onder a BW).

De erfgenamen verzoeken de kantonrechter om ontheffing van de verplichting om de nalatenschap wettelijk te vereffenen (art. 4:202 lid 2 BW) en te bevestigen dat daarmee de partner alleen en zelfstandig bevoegd is over alle goederen van de nalatenschap te beschikken.

De kantonrechter overweegt dat bij het passeren van het testament de huidige uitzondering op vereffening voor de wettelijke verdeling (art. 4:202 lid 3 BW) nog niet bestond. Het saldo van de nalatenschap is in dit geval positief en er zijn geen andere, meerderjarige erfgenamen die de nalatenschap beneficiair hebben aanvaard. Daarom wijst de kantonrechter het verzoek om ontheffing toe.

Het verzoek om te bevestigen dat de partner zelfstandig beschikkingsbevoegd is, is een verklaring voor recht (art. 3:302 BW). Onder voorwaarden kan zo'n verklaring in een verzoekschriftprocedure worden uitgesproken (ECLI:NL:HR:2000:AA5319). De kantonrechter ziet daarvoor in dit geval ruimte.

De kantonrechter verklaart voor recht dat de partner zelfstandig beschikkingsbevoegd is over alle goederen van de nalatenschap van erflater. Voor de totstandkoming van de ouderlijke boedelverdeling is geen levering vereist (art. 129 lid 3 Ow NBW, art. 3:186 lid 1 BW). Door de wettelijke vereffening zijn alle erfgenamen gezamenlijk vereffenaar (art. 4:195 BW) en tezamen beschikkingsbevoegd (art. 4:198 BW). Door de ontheffing van de verplichting wettelijk te vereffenen, is daarmee de (tijdelijke) gezamenlijke beschikkingsbevoegdheid van de erfgenamen beëindigd, aldus de kantonrechter.

De kantonrechter merkt ten overvloede op dat de ontheffing onverlet laat dat de vorderingen

van de kinderen moeten worden vastgesteld per de overlijdensdatum van erflater.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 28-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2021:4074

Zaaknummer: 9360196 EZ VERZ 21-343

Rechters: M.M.K.J. Steketee

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kort geding. Legitimaris moet inventarisatie door erfgenamen afwachten en geduld betrachten. Geen tussentijds depot.

Een legitimaris wil, nog voordat de legitieme (na zes maanden) opeisbaar is geworden (art. 4:81 BW), dat de opbrengst uit de verkoop van de woning van erflater in depot wordt gestort bij de notaris en informatie over de nalatenschap. De kortgedingrechter wijst beide vorderingen af.

De niet-opeisbaarheid van de legitieme betekent niet dat het storten in depot niet kan. Je kunt ook beslag leggen op een niet opeisbare vordering, onder bijzondere omstandigheden. In dit geval zou een bijzondere omstandigheid kunnen zijn dat de erfgenamen de woningopbrengst zullen wegsluizen zodat de legitimarissen niets meer krijgen. Daarvan is in dit geval niet gebleken.

Artikel 4:81 BW heeft als achtergrond dat de erfgenamen minimaal een half jaar de tijd moeten krijgen om orde op zaken te stellen en eerst zelf inzicht te krijgen in de nalatenschap. Ze mogen daarvoor de tijd nemen en dat moet een redelijke termijn zijn. Die redelijke termijn is nog niet verlopen. Ook hier geldt dat het misschien anders zou zijn als de legitimaris aannemelijk zou kunnen maken dat de erfgenamen bezig zijn met wegsluizen van gelden, maar daarvan is niets gebleken.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 05-07-2021

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2021:2944

Zaaknummer: C/08/267998 / KG ZA 21-158

Rechters: A.M. Koene

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

***Wettelijke verdeling van toepassing na scheiding van tafel en bed.
Verzoening.***

Na vaders overlijden beschikt moeder over onroerend goed van vader. In geschil is of moeder daartoe bevoegd was. Vader is in 2005 zonder testament overleden. Vader en moeder zijn in 1977 in gemeenschap van goederen gehuwd en in 1990 van tafel en bed gescheiden. Zij zijn pas in na 2001 apart van elkaar gaan wonen. De vraag is of na de scheiding van tafel en bed verzoening heeft plaats gevonden, waardoor moeder versterferfgenaam van vader is (art. 4:10 lid 1 onder a BW) en de wettelijke verdeling van toepassing is (art. 4:13 lid 6 BW). De rechtbank oordeelt van wel. Moeder heeft na vaders overlijden bevoegdelijk beschikt.

Moeder stelt ten eerste dat de scheiding van tafel en bed nietig is, omdat in 1990 sprake was van een schijnconstructie. De scheiding van tafel en bed had volgens moeder slechts belastingbesparing tot doel. De rechtbank ziet, onder verwijzing naar HR 1 februari 2002 (ECLI:NL:HR:2002:AD6632), geen wettelijke grondslag voor nietigheid of vernietiging van de formeel geldige scheiding van tafel en bed.

Wel ziet de rechtbank reden om aan te nemen dat vader en moeder zich voor juni 2001 vormvrij hebben verzoend in de zin van artikel 1:176 oud BW, waardoor de scheiding van tafel en bed toen van rechtswege is geëindigd. De interne verhouding van de echtgenoten was tot juni 2001 bepalend voor het oordeel of sprake is van verzoening. De rechtbank weegt zwaar mee de omstandigheid dat vader en moeder na de scheiding van tafel en bed in hetzelfde huis zijn blijven wonen.

Sinds juni 2001 is de inschrijving van de scheiding van tafel en bed in het huwelijksgoederenregister een constitutief vereiste voor verzoening (huidig art. 1:176 lid 1 BW). Er is echter na de verzoening voor 2001 niet opnieuw scheiding van tafel en bed verzocht en uitgesproken.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 30-06-2021

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2021:6813

Zaaknummer: C/09/587854 / HA ZA 20-130

Rechters: A.C. Bordes

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Uitleg testament. Langstlevende partner ingeschreven op ander woonadres.

Erflater heeft in zijn testament zijn ongehuwde partner tot enig erfgenaam benoemd, onder de voorwaarde dat hun samenwoning door overlijden eindigt. Het testament betitelt de samenwoning onder meer als beëindigd als de partners niet langer op hetzelfde adres ingeschreven staan. In het samenlevingscontract dat erflater en de partner op dezelfde dag hebben opgesteld, staat eenzelfde beëindigingsgrond. De feitelijke samenwoning duurt voort tot erflaters overlijden. De partners zijn echter nooit op hetzelfde adres ingeschreven.

Tussen erflaters dochter en de partner is de uitleg van het testament in geschil (art. 4:46 BW). Volgens de dochter is de voorwaarde voor het benoemen van de partner tot enige erfgenaam niet vervuld, omdat de erflater en de partner nooit op hetzelfde adres zijn ingeschreven. De rechtbank (ECLI:NL:RBLIM:2018:11726) oordeelde daarentegen dat de partner enig erfgenaam is. Het hof bekrachtigt dit vonnis.

Volgens het hof moet het testament in onderlinge samenhang met het samenlevingscontract worden gezien. De vraag is hoe de voorwaarde dat de samenwoning door overlijden is geëindigd, moet worden begrepen en welke betekenis in dat verband toekomt aan de bepaling dat de samenwoning met de partner als beëindigd geldt indien beiden niet langer op hetzelfde adres staan ingeschreven. Het hof gaat op zoek naar de bedoeling van erflater. Volgens het hof is in het testament de aanduiding als partner niet als voorwaarde geformuleerd, maar als feit. De testamentaire voorwaarde ziet enkel op de wijze van het eindigen van het samenwonen. Kennelijk was de wil van erflater om, gegeven de situatie bij het testeren, de partner tot enig erfgenaam te benoemen, tenzij die situatie zou eindigen anders dan door overlijden.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 13-07-2021

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2021:2186

Zaaknummer: 200.203.710_02

Rechters: W.J.J. Los, L.S. Frakes en J.H.M. van Erp

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Onverdeelde nalatenschap. Geen exhibitieplicht (art. 843a Rv) of rekening en verantwoording (art. 3:173 BW).

Broers A, B en C erven gelijkelijk van hun vader, die in 2017 ongehuwd is overleden. De rechtbank heeft verdeling van de nalatenschap gelast.

A vordert voor het hof (incidenteel) op basis van artikel 843a Rv informatie van B. Volgens het hof heeft A als deelgenoot een rechtmatig belang bij de meeste van de door hem gevraagde stukken. Ter onderbouwing wijst het hof op de ruime informatierechten op grond van artikel 3:166 lid 3 BW en artikel 4:16 lid 4 BW. Het is echter niet aannemelijk dat B meer stukken over kan leggen dan hij al heeft gedaan.

A vordert voorts (incidenteel) op basis van artikel 3:173 BW rekening en verantwoording van B en C over hun beheer van de nalatenschap. B en C zijn geen executeur of vereffenaars, het gaat om hun feitelijke beheer. A heeft volgens het hof hun feitelijke beheer echter onvoldoende aangetoond. De enkele omstandigheid dat B over de sleutels beschikt van de woning en toegang heeft tot de bankrekeningen acht het hof in ieder geval onvoldoende.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 13-07-2021

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2021:2192

Zaaknummer: 200.283.576_01

Rechters: S.M.A.M. Venhuizen, M.G.W.M. Stienissen en J.M.H. Schoenmakers

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verblijvingsbeding in samenlevingscontract met erflater niet van toepassing. Contract was al tijdens leven beëindigd.

Erflater laat bij overlijden in 2017 zijn geregistreerd partner X als enig erfgenaam en executeur achter. Met Y had erflater een samenlevingscontract (en een vof). Y beroept zich tegenover X op het verblijvingsbeding in het samenlevingscontract. Daarvoor is nodig dat het samenlevingscontract door overlijden is beëindigd. Volgens X is het contract al in 2009 beëindigd door het feitelijk uit elkaar gaan en verdelen van gemeenschappelijk vermogen. Ook het hof leidt dit af uit de feiten. Zo is X in 2009 tijdelijk naar Rusland vertrokken en heeft daar een gezin gesticht.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 18-05-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:1359

Zaaknummer: 200.268.623/01

Rechters: A.N. Labohm, C.M. Warnaar en S.H.M. van der Heiden

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Schenking of geldlening van erflater? Vereffenaar moet bewijzen dat sprake is van een schenking.

Kleindochter X ontvangt in 1998 van haar grootouders 150.000 gulden in kader van de aankoop van een woning. Na het overlijden van de langstlevende van de grootouders in 2018 vordert de moeder van X, zijnde vereffenaar en enig erfgenaam van grootmoeder, het geld terug van X. Volgens moeder betreft het een geldlening. Subsidiair beroept moeder zich op onverschuldigde betaling dan wel ongerechtvaardigde verrijking.

X werpt tegen dat sprake is van een schenking of voldoening aan een natuurlijke verbintenis. Volgens het hof is dit geen bevrijdend verweer, maar een betwisting van de stelling van moeder, zodat bij moeder nog steeds de bewijslast rust dat sprake is van een geldlening of onverschuldigde betaling dan wel ongerechtvaardigde verrijking. Het hof laat moeder als vereffenaar toe tot bewijslevering.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 01-06-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:1351

Zaaknummer: 200.274.817/01

Rechters: P.B. Kamminga, E.A. Mink en H. Mollema-de Jong

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Schenkingsbewind verhindert dat sprake is van gezagsgeschil. Moeder heeft als bewindvoerder geen toestemming van vader nodig.

De grootouders van minderjarige X hebben aan X een bedrag geschonken, onder bewind van zijn moeder totdat X 21 jaar is. De ouders van X zijn gescheiden en hebben de schenking als wettelijke vertegenwoordigers van X aanvaard. De moeder wil een deel van het geschonken geld aanwenden om voor X het collegegeld te betalen. Volgens de vader moet het geschonken bedrag zo lang mogelijk in tact blijven en kan het collegegeld van studiefinanciering betaald worden. In eerste aanleg heeft de kortgedingrechter de door de moeder verzochte vervangende toestemming (art. 1:253i lid 2 BW) geweigerd.

In hoger beroep oordeelt het hof dat de moeder geen toestemming van de vader nodig heeft. Het betreft geen geschil omtrent de gezamenlijke uitoefening van het bewind van de ouders van X. De moeder is als enige bewindvoerder enkel gebonden aan de bepalingen in de schenkingsovereenkomst (art. 7:182 BW, art. 4:171 BW). Op grond daarvan heeft zij als bewindvoerder geen toestemming nodig. Zij is wat het geschonken geld betreft gedurende de minderjarigheid van X niet onderworpen aan de bepalingen van Boek 1 BW.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 15-06-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:1349

Zaaknummer: 200.285.685/01

Rechters: P.B. Kamminga, F. Ibili en A.A.F. Donders

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Wilsbekwaamheid testateur. Verklaring en werkwijze notaris doorslaggevend.

Moeder woonde ten tijde van het testen zelfstandig, maar ontving hulp van een thuiszorginstelling. Na moeders overlijden rijst de vraag of zij wilsbekwaam was toen zij in 2012 het testament opstelde. Er was toen al Alzheimer bij haar vastgesteld.

Twee verpleegkundigen die de thuiszorg verleenden, zijn als getuigen opgeroepen. In het tussenarrest van 2 juli 2019 (ECLI:NL:GHDHA:2019:1819) beriepen zij zich met succes op hun verschoningsrecht.

In dit eindarrest wordt de wilsbekwaamheid beoordeeld nadat de jongste zoon andere getuigen heeft opgeroepen.

Het hof overweegt dat de notaris zich ervan moet overtuigen dat de testateur in staat is zijn (juridische) wil te bepalen, om deze vrij te uiten en om te begrijpen wat in het testament is bepaald (art. 3:33 BW, art. 3:34 BW en de (deontologische) voorschriften uit WNA). Bij de beoordeling van de wilsbekwaamheid hecht het hof veel waarde aan de onderhavige verklaring van de notaris en de wijze waarop hij feitelijk zijn werkzaamheden heeft uitgevoerd.

Bij het opstellen van het testament was het Stappenplan Beoordeling Wilsbekwaamheid nog niet beschikbaar voor de notaris. Het hof hecht veel waarde aan het feit dat de notaris met moeder alleen heeft gesproken en dat het testament buiten aanwezigheid van de (begeleidende) dochter is gepasseerd. Uit de verklaring van de notaris volgt eveneens dat hij moeder in staat achtte om haar wil te bepalen. Bovendien ging het naar het oordeel van het hof over een eenvoudige aanpassing van het testament. Ook als bij een patiënt Alzheimer is vastgesteld, betekent dit nog niet dat hij of zij niet meer in staat is om een uiterste wil te formuleren.

De notaris heeft op een zorgvuldige wijze gehandeld met betrekking tot de eenvoudige aanpassing van het testament van moeder. De getuigenverklaringen van de zijde van de jongste zoon werpen geen ander licht op de zaak, aldus het hof.

Voorts oordeelt het hof dat de jongste zoon als gevolmachtigde van moeder onrechtmatig heeft gehandeld. Hij was niet alleen verplicht tot het afleggen van rekening en verantwoording aan haar als volmachtgever, maar ook tot het vooraf toestemming vragen tot onttrekking van omvangrijke bedragen aan haar vermogen ten behoeve van zichzelf.

Deze constatering van onrechtmatige daad viel volgens de rechtbank (vonnis niet gepubliceerd) concreet samen met de beoordeling van de testamentaire last voor de zoon – teneinde een gelijke behandeling tussen de kinderen te bereiken – om in te brengen in de nalatenschap en te verrekenen met zijn erfdeel het geld dat hij tijdens moeders leven heeft onttrokken aan haar vermogen. Gezien de wijze waarop de jongste zoon invulling heeft gegeven aan de volmacht, is de testamentaire last volgens het hof volstrekt duidelijk. Ook op dit punt bekrachtigt het hof het vonnis van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 22-06-2021

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2021:1340

Zaaknummer: 200.202.325/01

Rechters: A.N. Labohm, A.E. Sutorius-van Hees en L.A.G.M. van der Geld

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsregeling Successiewet 1956. Niet aan wettelijke vereisten voldaan. Rechtbank ziet geen ruimte voor toepassing.

Tussen vader en drie zonen bestaat een agrarische maatschap. Bij vaders uittreden komt zijn aandeel toe aan zonen A en B. In 2013 zetten de zonen de maatschap om in een bv-structuur. Vanwege psychische problemen bij zoon C, krijgt C (via zijn holding) cumulatief preferente aandelen. C overlijdt in 2014. Een kwart van C's cumulatief preferente aandelen vererft (via de holding) naar moeder. De nalatenschap van C is niet binnen twee jaar verdeeld. Moeder beroept zich tevergeefs op de bedrijfsopvolgingsregeling; (BOR, art. 35c e.v. SW 1956).

Volgens moeder zijn de aandelen feitelijk niet als preferent te beschouwen, maar is sprake van gewone aandelen. Indien toch sprake is van preferente aandelen zouden ze als (kwalificerend) ondernemingsvermogen moeten worden beschouwd, omdat ze ten tijde van de verkrijging betrekking hadden op ondernemingsvermogen in de bv, aldus moeder.

De (directe of indirecte) verkrijging van preferente aandelen wordt fiscaal gefaciliteerd indien die verkrijging plaatsvindt in het kader van een gefaseerde bedrijfsopvolging. Daarvoor is (in geval van indirecte verkrijging) onder meer vereist dat de verkrijger van de preferente aandelen reeds voor ten minste 5% van het geplaatste kapitaal aandeelhouder van gewone aandelen in de vennootschap is (art. 35c lid 5 SW 1956 juncto art. 8. lid 3 UR SW 1956). Daarvan is hier geen sprake.

De rechtbank oordeelt dat de onderhavige aandelen formeel en materieel preferente aandelen zijn en niet kwalificeren als ondernemingsvermogen. Er is geen rechterlijke ruimte voor toepassing van de BOR in gevallen waarin niet aan die voorwaarden is voldaan.

Dat de erfgenamen een andere eindsituatie wensen dan de situatie zoals die nu is ontstaan (moeder wilde de aandelen bij toepassing van de BOR laten toekomen aan zonen A en B), maakt niet uit. De nalatenschap is immers niet binnen twee jaar na het overlijden verdeeld. De rechter heeft niet de bevoegdheid om af te wijken van de in dit verband geldende wettelijke regels. Ook als de vertraging het gevolg is van het afwachten van een (nadere) standpuntbepaling door de Belastingdienst.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 26-03-2021

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2021:3255

Zaaknummer: BRE 18/3864Vegt

Rechters: P.C. van der Vegt, J.M. van der Vegt en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Spaanse erfenis zonder uitsluitingsclausule valt niet in Nederlandse huwelijksgemeenschap.

Man en vrouw zijn in 1996 naar Nederlands recht in de algehele gemeenschap van goederen gehuwd. De man is van Spaanse nationaliteit. Hij heeft tijdens huwelijk geërfd van zijn vader. Die nalatenschap wordt beheerst door het Spaanse erfrecht. Bij echtscheiding is in geschil of de erfenis tot de huwelijksgemeenschap behoort.

De Spaanse vader was tijdens het opmaken van zijn testament niet op de hoogte en behoorde redelijkerwijs niet op de hoogte te zijn van het Nederlandse huwelijksvermogensrecht en erfrecht. De rechtbank oordeelt – onder verwijzing naar HR 17 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:276 – dat het in dit geval in strijd met de redelijkheid en billijkheid is dat de erfenis in de huwelijksgemeenschap valt. Dit leidt ertoe dat het geërfde bedrag privevermogen van de man betreft en dat hij ter zake een vergoedingsrecht heeft op de gemeenschap.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 12-05-2021

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2021:6754

Zaaknummer: C/10/598380 / FA RK 20-4269 en C/10/612678 / FA RK 21-893

Rechters: J.J. Klomp

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vertraagde uitbetaling moederlijk erfdeel. Geen wettelijke verpagingsrente. Geen onrechtmatige daad.

De moeder van X is in 2002 overleden. X heeft daardoor krachtens erfrecht een onderbedelingsvordering op haar stiefvader gekregen. Deze is bij het overlijden van stiefvader in 2010 opeisbaar geworden. X meldt zich in 2011 bij de kinderen van stiefvader en informeert naar de uitbetaling van haar moederlijke erfdeel. De betaling vindt uiteindelijk in 2020 plaats, nadat stiefvaders woning is verkocht.

X verlangt wettelijke rente vanaf de opeisbaarheid in 2010. Volgens de rechtbank is geen sprake van verzuim, waardoor de wettelijke rente niet is gaan lopen. De correspondentie in 2011 bevat geen aanmaning en geen termijnstelling, zodat geen sprake is van een ingebrekestelling. Van verzuim (van rechtswege) wegens betalingsonwil is ook geen sprake. De kinderen van stiefvader gaven in 2011 juist te kennen dat zij na verkoop van de woning X zouden voldoen. De verkoop heeft door de slechte huizenmarkt vertraging opgelopen.

De uitgestelde betaling behelst geen onrechtmatig handelen van de kinderen van stiefvader. Hooguit kan gezegd worden dat zij laakbaar hebben gehandeld door X na 2011 niet te informeren over hun keuze om de woning eerst te gaan verhuren. Onduidelijk is overigens waarom X tussentijds zelf niet navraag heeft gedaan naar de stand van zaken omtrent de voorgenomen verkoop.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 14-04-2021

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2021:1339

Zaaknummer: C/18/199327 / HA ZA 20-118

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Onder curatele gestelde legitimaris onderfd. Geen machtiging voor berusting.

X is geestelijk beperkt en functioneert op het niveau van een vier- of vijfjarige. Als X meerderjarig wordt, komt hij onder curatele van zijn ouders. Twee jaar later overlijdt zijn vader. Vervolgens overlijdt grootvader. Grootvader heeft X onderfd. De curatoren (moeder en broer van X) verzoeken machtiging om te berusten in de onterving door grootvader (art. 1:345 BW, art. 1:386 BW). Het hof wijst het verzoek af, evenals de kantonrechter in eerste instantie.

De vraag die het hof moet beantwoorden is niet of X belang heeft bij zijn legitieme portie, maar of zijn belang ermee is gediend om daarvan af te zien. Het hof is niet gebleken dat het afzien van de legitieme portie in het belang van X is en neemt daarbij het volgende in aanmerking genomen.

De Aanbevelingen Meerderjarigenbewind nemen (onder E punt 10) bij een onderfd kind als uitgangspunt dat aanspraak moet worden gemaakt op de legitieme portie. Dat is niet anders bij een onderfd kleinkind.

Naar schatting beloopt de legitieme portie van X ruim 100.000 euro. Uit het feit dat X het geld niet nodig heeft voor zijn eigen levensonderhoud (X verblijft in een instelling en heeft weinig uitgaven), volgt ook niet dat het in zijn belang is om van de legitieme af te zien. Daarbij merkt het hof op dat niet te voorzien is wat X, die nog jong is, in de toekomst nodig zal kunnen hebben.

De curatoren wijzen er voorts tevergeefs op dat het de familieverhoudingen kan verstoren als aanspraak wordt gemaakt op de legitieme portie omdat daardoor niet iedere staak, oftewel familietak, een even grote aanspraak verkrijgt (grootvaders testament bevat een tweetrapsmaking ten behoeve van moeder (bezwaarde) en broer (verwachter)). Het belang van X is weliswaar niet louter financieel van aard, maar zijn belang is wel leidend. Niet gesteld of gebleken is dat de verhoudingen verstoord kunnen of zullen raken bij afwijzing van het verzoek.

De wil van grootvader is niet doorslaggevend. De legitieme portie geldt immers (juist) in

weerwil van de uiterste wil van erflater.

Tot slot wijzen de curatoren zonder succes op Hof Den Bosch 14 mei 2020 (ECLI:NL:GHSHE:2020:1571). Dat betreft een niet vergelijkbare situatie. In casu is geen sprake van een lage levensverwachting en is geen bestedingsdoel geformuleerd. X is niet meer gebaat bij een maatwerkoplossing.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 29-06-2021

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2021:6471

Zaaknummer: 200.289.193/01

Rechters: J.G. Knot, A.P. de Jong-de Goede en S. Rezel

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

In aanmerking te nemen giften voor de legitieme (art. 4:69 BW).

Vader heeft dochter A onterfd en dochter B tot enig erfgenaam benoemd. In geschil is de omvang van de legitieme portie van A.

A betwist dat vader ruim 60.000 euro aan haar heeft geleend. Volgens A is sprake van giften, in het bijzonder bijdragen in levensonderhoud in de zin van artikel 4:69 lid 1 onder a BW. Het hof neemt aan dat sprake is van giften. Het enkele feit dat vader de betalingen in zijn testament achteraf als lening kwalificeert, maakt dat niet anders. Bepalend is wat partijen bij de betalingen als grondslag zijn overeengekomen.

A heeft volgens het hof echter onvoldoende onderbouwd dat sprake is van giften in de zin van artikel 4:69 lid 1 onder a BW. A heeft enkel gesteld dat vader zich moreel verplicht voelde om haar financieel te helpen, maar heeft nagelaten toe te lichten waarop dat is gebaseerd. Volgens de parlementaire geschiedenis zijn naast de onderhoudsbehoefte van de begiftigde, de financiële capaciteit van de schenker en de relatie tussen beiden relevant.

Voorts stelt A dat verjaardagsgiften aan A en B van 100 en 150 euro gebruikelijke en niet bovenmatige giften zijn in de zin van artikel 4:69 lid 1 onder b BW. Het hof is het hiermee eens.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 29-06-2021

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2021:2008

Zaaknummer: 200.261.414_01

Rechters: H.A.W. Vermeulen, H.K.N. Vos en J. van der Steenhoven

Wetsartikelen: